

**ΤΑ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΕΙΣ
ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΝ ΝΟΣΗΜΑΤΑ**

ΥΠΟ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΝ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ίατροῦ Παθολόγου

Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων
Μεγάλου Ἀρχοντος Ἐκκλησιῶν
τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

Ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Πεντατεύχου, ἦτις, ὡς γνωστόν, συνεγράφη ὑπὸ τοῦ Μωυσέως περὶ τὸ 1500 π.Χ. ἤτοι πρὸ 3500 ἐτῶν περίπου, προέκυψαν πληροφορίες περὶ νοσημάτων καὶ συμπτωμάτων, αἵτινες ἐκτίθενται κατωτέρω κατατασσόμεναι εἰς σχετικὰ κεφάλαια:

Νοσήματα τῶν ὀφθαλμῶν

Τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως ἐξιστορεῖ, ὅτι ἡ πρωτότοκος θυγάτηρ τοῦ Λάβαν Λεῖα, ἡ μετέπειτα πρώτη σύζυγος τοῦ Ἰακώβ, ἐνεφάνιζε μείωσιν τῆς ὄρασεως, πιθανώτατα μυωπίαν καὶ κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἱεροῦ κειμένου οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἦσαν “ἀσθενεῖς” (ΚΘ', 17). Τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν τύφλωσιν. Συγκεκριμένως τοῦτο ἀναφέρει, ὅτι οἱ Ἄγγελοι, οἱ ἐπισκεφθέντες ἐν Σοδομοῖς τὸν Λῶτ, θαυματουργικῶς ἐνεργήσαντες ἐτύφλωσαν τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ταύτης, οἵτινες εὕρισκόμενοι πρὸ τῆς θύρας τοῦ οἴκου τοῦ Λῶτ προσεπάθουν νὰ τὴν συντρίψωσι. Ἴδου, τίνι τρόπῳ τὸ ἱερὸν κείμενον περιγράφει τὴν ἐν λόγῳ σκηρῆν: Οἱ Σοδομίται “ἤγγισαν συντρίψαι τὴν θύραν”, ἀλλ' οἱ Ἄγγελοι “ἐκτείναντες... τὰς χεῖρας εἰσεσπάσαντο τὸν Λῶτ πρὸς ἑαυτοὺς εἰς τὸν οἶκον, καὶ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἀπέκλεισαν· τοὺς δὲ ἄνδρας τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ οἴκου ἐπάταξαν ἐν

ἀορασία ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ παρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν” (ΙΘ’, 9-11).

Τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου ἀναφέρει, ὅτι “εἶπε... Κύριος πρὸς Μωυσῆν· τίς... ἐποίησε... βλέποντα καὶ τυφλόν; οὐκ ἐγὼ ὁ Θεός;” (Δ’, 11).

Τὸ Λευϊτικὸν πληροφορεῖ, ὅτι ὁ ἴκτερος προκαλεῖ τύφλωσιν. Κατὰ τὸ ἱερὸν κείμενον ὁ Δημιουργὸς ἀπευθύνει τὴν δικαίαν αὐτοῦ ἀπειλὴν κατὰ τῶν παραβατῶν λέγων: “ἐπιστήσω ἐφ’ ὑμᾶς... τὸν ἴκτερα σφακελίζοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν” (ΚΣΤ’, 16). Προσέτι τὸ βιβλίον τοῦτο ἀναφέρεται καὶ εἰς ἕτεραν πάθησιν τῶν ὀφθαλμῶν, τὴν πτίλωσιν, ἀποκαλοῦν τὸν ἐκ ταύτης πάσχοντα πτίλλον τοὺς ὀφθαλμοὺς. Ἡ πάθησις αὕτη ἀποτελεῖ νόσημα τῶν βλεφάρων, κατὰ τὸ ὁποῖον τὰ ἐλεύθερα χεῖλη τούτων ἐμφανίζουσι φλεγμονὴν καὶ αἱ βλεφαρίδες ἀποπίπτουσι (Γαληνός, 10, 338). Ὁ Γαληνὸς τὸν ἐν προκειμένῳ πάσχοντα καλεῖ πτίλλον. Τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον χαρακτηρίζει τὴν τύφλωσιν καὶ τὴν πτίλωσιν ὡς μῶμον, ἀποστεροῦντα τοὺς φέροντας τοῦτον τοῦ δικαιώματος τῆς ἱερωσύνης (ἡμετέρα ἐργασία, 1973). Συγκεκριμένως τὸ ἱερὸν κείμενον ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: “Καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· “εἶπον Ἀαρῶν· ἄνθρωπος ἐκ τοῦ γένους σου εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, τινὶ ἐὰν ἦ ἐν αὐτῷ μῶμος, οὐ προσελεύσεται προσφέρειν τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, πᾶς ἄνθρωπος, ὃ ἔστιν ἐν αὐτῷ μῶμος, οὐ προσελεύσεται, ἄνθρωπος τυφλός... ἢ πτίλλος τοὺς ὀφθαλμοὺς... πρὸς τὸ καταπέτασμα οὐ προσελεύσεται καὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριον οὐκ ἐγγιεῖ, ὅτι μῶμον ἔχει” (ΚΑ’, 16-18, 20, 23).

Τὸ Δευτερονόμιον ἀναφέρεται ἐπίσης εἰς τὴν τύφλωσιν (ΚΗ’, 28).

Νοσήματα τῶν ὠτῶν καὶ τῆς ρινὸς

Τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου ἀναφέρεται εἰς τὸν πάσχοντα ἐκ βαρηκοΐας καὶ εἰς τὸν κωφόν. Ἐπὶ λέξει τοῦτο πληροφορεῖ, ὅτι “εἶπε... Κύριος πρὸς Μωυσῆν· τίς ... ἐποίησε δύσκωφον καὶ κωφόν... οὐκ ἐγὼ ὁ Θεός;” (Δ’, II).

Τὸ Λευϊτικὸν ἀναφέρεται εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν κωφῶν πρόνοιαν (ἡμετέρα μελέτη, Σεπτέμβριος 1978). Συγκεκριμένως τοῦτο ἐξιστορεῖ, ὅτι “ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· λάλησον τῇ συναγωγῇ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς... οὐ κακῶς ἐρεῖς κωφόν” (ΙΘ’, 14), δηλαδή “Δὲν θὰ κακολογήσῃς τὸν κωφόν” (Κολιτσάρας, 1973). Τὸ αὐτὸ βιβλίον πληροφορεῖ, ὅτι ὁ ἀνάπηρος λόγῳ ἀποκοπῆς τῶν

περυγίων τῶν ὧτων (ἡμετέρα μελέτη, 1978), ἦτοι ὁ κατὰ τὸ ἱερὸν κείμενον “ὀπτόμητος” (ΚΑ', 18), ἀποστερεῖται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω δικαιώματος.

Εἰς τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον μνημονεύεται καὶ ὁ “κολοβόριν” (ΚΑ', 18), ἦτοι ὁ ἔχων “ῥίνα κολοβήν, μικράν” (Liddel - Scott).

Νοσήματα Ψυχικά καὶ νευρολογικά

Τὸ Δευτερονόμιον ἀναφέρει τὴν ψύχωσιν. Ἐπὶ λέξει τοῦτο διαλαμβάνει τὰ ἐξῆς: “πατάξει σε Κύριος παραπληξία... καὶ ἐκστάσει διανοίας” (ΚΗ', 28). Ἐπίσης: “ἔση παράπληκτος διὰ τὰ ὄραματα τῶν ὀφθαλμῶν σου, ἃ βλέψη” (ΚΗ', 34). Ἡ ἐκστασις διανοίας σημαίνει, ψύχωσιν, ἀλλὰ καὶ ἡ παραπληξία ὁμοίως (Liddell - Scott). Ὁ Ἡσύχιος ἐρμηνεύει τὴν λέξιν παραπληξία ὡς μανίαν, ὁ Κολιτσάρας ὁμως (1973) ὡς παράλυσιν.

Τὸ αὐτὸ βιβλίον χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρον “ἀνόητοι” (ΛΒ', 31), ὁ ὁποῖος σημαίνει τοὺς πάσχοντας ἐκ τινος μορφῆς διανοητικῆς ἀνεπαρκείας.

Κατὰ τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως ὁ Ἰακώβ ὁμολογεῖ τὴν ἀυπνίαν, ἐξ ἧς οὗτος ἔπασχεν, ὡς ἐξῆς: “ἐγενόμην τῆς ἡμέρας συγκαιόμενος τῷ καύματι καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτὸς καὶ ἀφίστατο ὁ ὕπνος μου ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου” (ΛΑ', 40). Οὗτος πληροφορεῖ, ὅτι ἡ ἀυπνία του αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν ἐκ τοῦ καύσωνος τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ψύχους τῆς νυκτὸς ταλαιπωρίαν του.

Τὸ ἀμέσως ἀνωτέρω βιβλίον ἐξιστορεῖ, ὅτι “ἐξελύθη τὰ νεῦρα βραχιόνων χειρὸς” τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἰωσήφ “διὰ χεῖρα δυνάστου Ἰακώβ” (ΜΘ', 24), δηλαδή, ὅτι “τὰ νεῦρα τῶν χειρῶν των παρέλυσαν ἀπὸ τὸ κραταιὸν χέρι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ τοῦ Ἰακώβ» (Κολιτσάρας, 1973). Τὸ αὐτὸ βιβλίον πληροφορεῖ, ὅτι “ἐπάλαιεν ἄνθρωπος” μετὰ τοῦ Ἰακώβ “ἕως πρωῒ... καὶ ἦψατο τοῦ πλάτους τοῦ μηροῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνάρκησε τὸ πλάτος τοῦ μηροῦ Ἰακώβ ἐν τῷ παλαίειν αὐτὸν μετ' αὐτοῦ” καὶ ὅτε «ἀντέειλε... ὁ ἥλιος», ὁ Ἰακώβ «ἐπέσκαζε τῷ μηρῷ αὐτοῦ» (ΛΒ', 24, 25, 31). Δηλαδή τὴν πρωῒαν ὁ Ἰακώβ ἐχώλαινε, λόγῳ παραλύσεως κατὰ τὸν πόδα του, ἣν προὐκάλεσεν εἰς αὐτὸν ὁ “ἄνθρωπος”, διότι ὁ ἄνθρωπος οὗτος “ἦψατο... τοῦ μηροῦ Ἰακώβ τοῦ νεύρου, ὃ ἐνάρκησεν” (ΛΒ', 32).

Κατὰ τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου ὁ Μωυσῆς ὁμολογεῖ, ὅτι εἶναι “ἰσχνό-

φωνος καὶ βραδύγλωσσος” (Δ', 10). Ἰσχνόφωνος λέγεται ὁ ἔχων λεπτήν ἀδύνατον φωνήν, ἀλλὰ καὶ ὁ τραυλίζων. (Liddell - Scott).

Δερματικά νοσήματα

Ἐξαιρετικὸν τὸ ΙΓ' καθὼς καὶ τὸ ΙΔ' κεφάλαιον τοῦ Λευϊτικοῦ ἀναφέρονται εἰς τὴν λέπρα, ἣτις πιθανῶς δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν νοσολογικὴν ὄντοτητα, ἣτις φέρεται σήμερον ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτου (Goldman καὶ συν. 1966, ἡμετέρα ἐργασία Ἰούν. - Αὐγούστ. 1978). Μᾶλλον ὁ ὄρος οὗτος περιελάμβανε τὴν ψωρίασιν, τὸ ἔκζεμα, τὴν λεύκη, διαφόρους φλεγμονὰς τοῦ δέρματος, πιθανῶς δὲ καὶ τὴν σφιλιδα (Castiglioni, 1961).

Θεωροῦμεν σκόπιμον ν' ἀναφέρωμεν χωρὶα τινὰ τοῦ ΙΓ' κεφαλαίου: “ἀνθρώπῳ ἐάν τι γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ οὐλή σημασίας τηλαυγῆς, καὶ γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ ἀφή λέπρας, ἀχθήσεται πρὸς Ἱερῶν τὸν ἱερέα, ἢ ἓνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν ἱερέων: καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφήν ἐν δέρματι τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ, καὶ ἢ θριξ ἐν τῇ ἀφῇ μεταβάλλῃ λευκὴ, καὶ ἢ ὄψις τῆς ἀφῆς ταπεινὴ ἀπὸ τοῦ δέρματος τοῦ χρωτὸς, ἀφή λέπρας ἐστὶ” (2, 3).

“καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδοὺ οὐλὴ λευκὴ ἐν τῷ δέρματι, καὶ αὕτη μετέβαλε τρίχα λευκὴν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς τῆς σαρκὸς τῆς ζωσῆς ἐν τῇ οὐλῇ, λέπρα παλαιουμένη ἐστὶν ἐν τῷ δέρματι τοῦ χρωτὸς» (10, 11).

«ἐάν δὲ ἀνθοῦσα ἐξανθήσῃ ἢ λέπρα ἐν τῷ δέρματι, καὶ καλύψῃ ἢ λέπρα πᾶν τὸ δέσμα τῆς ἀφῆς ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, καὶ ὅλην τὴν ὄρασιν τοῦ ἱερέως, καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ ἐκάλυψεν ἢ λέπρα πᾶν τὸ δέσμα τοῦ χρωτὸς, καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφήν, ὅτι πᾶν μετέβαλε λευκόν, καθαρὸν ἐστὶ» (12,13).

“Καὶ σὰρξ ἐάν γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ κατάκαυμα πυρός, καὶ γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ τὸ ὑγιασθὲν τοῦ κατακαύματος αὐγάζον τηλαυγὲς λευκόν, ὑποπυρρίζον ἢ ἔκλευκον, καὶ ὄψεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδοὺ μετέβαλε θριξ λευκὴ εἰς τὸ αὐγάζον, καὶ ἢ ὄψις αὐτοῦ ταπεινὴ ἀπὸ τοῦ δέρματος, λέπρα ἐστὶν, ἐν τῷ κατακαύματι ἐξήνθησε” (24, 25).

Προσέτι τὸ βιβλίον τοῦτο πληροφορεῖ, ὅτι, ὅστις “λεπρῶ... τῶν ἀγίων οὐκ ἔδεται, ἕως ἂν καθαρισθῇ (ΚΒ', 4).

Τὸ βιβλίον Ἀριθμοὶ ἐξιστορεῖ, ὅτι “ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωυσὴν λέγων· πρόσταξον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐξαποστειλάτωσαν ἐκ τῆς παρεμβολῆς πάντα λεπρὸν” (Ε', 1, 2). Τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀναφέρει, ὅτι ἢ

ἀδελφῆ τοῦ Μωυσέως καὶ τοῦ Ἀαρών, ἡ Μαριάμ, προσβληθεῖσα ὑπὸ τῆς λέπρας ἐγένετο κατὰ τὸ χρῶμα τῆς ἐπιδερμίδος λευκῆ. Συγκεκριμένως τὸ ἱερόν κείμενον ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: “ἰδοὺ Μαριάμ λεπρῶσα ὡσεὶ χιῶν” (ΙΒ΄, 10).

Τὸ Λευϊτικὸν πληροφορεῖ, ὅτι στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς ἱερωσύνης ἐκεῖνος “ὃ ἂν ἦ ἐν αὐτῷ ψώρα ἀγρία (ΚΑ΄, 20). Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ σοβαρᾶς μορφῆς τῆς γνωστῆς δερματικῆς νόσου. Περαιτέρω τὸ βιβλίον τοῦτο ἀναφέρει, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπευθύνων τὴν δικαίαν αὐτοῦ ἀπειλὴν κατὰ τῶν παραβατῶν λέγει “ἐπιστήσω ἐφ’ ὑμᾶς... τὴν... ψώραν” (ΚΣΤ΄, 16).

Τὸ Δευτερονόμιον ἀναφέρεται ἐπίσης εἰς τὴν ψώραν τὴν ἀγρίαν (ΚΗ΄, 27).

Τὸ Λευϊτικὸν ἀναφέρει, ὅτι καὶ ὁ λειχήν, ἡ γνωστὴ νόσος τοῦ δέρματος, ἀποστερεῖ τοῦ ἀνωτέρω δικαιώματος τὸν ἐξ αὐτοῦ πάσχοντα (ΚΑ΄, 20, 21). Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν ἔφηλον (ΚΑ΄, 20), δηλαδὴ τὸν ἐμφανίζοντα τὰς γνωστὰς ἐφηλίδας.

Τὸ Δευτερονόμιον μνημονεύει τὴν κνήφην, τούτεστι τὸν κνησμόν (ΚΗ΄, 27).

Τὸ Λευϊτικὸν ποιεῖται μνειάν τῆς φαλάκρας. Ἐπὶ λέξει τὸ βιβλίον τοῦτο ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: “Ἐὰν δέ τινι μαδήση ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ, φαλακρὸς ἐστὶ” (ΙΓ΄, 40).

Ἐπαγγελματικά καὶ ἐκ τοξικῶν αἰτίων νοσήματα

Τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου ἐξιστορεῖ, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι γνωρίζοντες τὸν κίνδυνον προκλήσεως βλάβης τῆς υγείας ὑπὸ τῆς βαρείας καὶ ἀνθυγιεινῆς ἐργασίας ἐτοποθέτουσαν τοὺς Ἰσραηλίτας “ἐπιστάτας τῶν ἔργων, ἵνα κακώσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔργοις... καὶ κατεδυνάστευον... τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ βία καὶ κατωδύνων αὐτῶν τὴν ζωὴν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς σκληροῖς, τῷ πηλῷ καὶ τῇ πλινθείᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις τοῖς ἐν τοῖς πεδίοις, κατὰ πάντα τὰ ἔργα, ἧν κατεδουλοῦντο αὐτοὺς μετὰ βίας” (Α΄, 11, 13, 14).

Τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀναφέρει, ὅτι ὁ Μωυσῆς “ἔλαβε τὴν αἰθάλην τῆς καμιναίας ἐναντίον Φαραῶ, καὶ ἔπασεν αὐτήν... εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐγένετο ἔλκη, φλυκτίδες ἀναζέουσαι... τοῖς ἀνθρώποις.” (Θ΄, 10).

Τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως ἐξιστορεῖ, ὅτι ὁ Νῶε, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἐγένετο “γεωργὸς γῆς καὶ ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα. καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐμεθύσθη καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. καὶ εἶδε

Χάμ... τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ” (Θ', 20, 21, 22). Ἐν ἄλλοις λόγοις ὁ Νῶε τελῶν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μέθης ἀπέβαλεν ἐντελῶς τὰ ἐνδύματά του. Τὸ αὐτὸ βιβλίον πληροφορεῖ ἐπίσης, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ “ἔπιον... καὶ ἐμεθύσθησαν μετ' αὐτοῦ” (ΜΓ', 33).

Λοιμώδη καὶ ἕτερα νοσήματα

Τὸ Λευϊτικὸν ἀναφέρει “καὶ τὸν ἵκτερα” (ΚΣΤ', 16), τουτέστι τὸν ἵκτερον καὶ πιθανώτατα τὴν λοιμώδη ἥπατίτιδα.

Τὸ Δευτερονόμιον ἀναφέρεται πιθανώτατα καὶ εἰς τὴν ἐλονοσίαν. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τῶν διαλαμβανομένων εἰς τὸ Δευτερονόμιον, ἅτινα εἶναι τὰ ἑξῆς: “πατάξαι σε Κύριος ἐν ἀπορίᾳ καὶ πυρετῶ καὶ ρίγει καὶ ἐρεθισμῶ καὶ ἀνεμοφθορία καὶ τῇ ὄχρᾳ” (ΚΗ', 22). Ἡ λέξις ἀνεμοφθορία συγκαταλέγεται ἐνταῦθα μεταξύ συμπτωμάτων διαφόρων νοσημάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐλονοσίας. Ἐπομένως ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς νόσου (Κολιτσάρας, 1975), καὶ ὄχι τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου προξενουμένης φθορᾶς ἢ γενικῶς τοῦ ὀλέθρου ἢ τῆς κατάρσας (Liddell - Scott). Ἄλλωστε πολλοὶ τῶν ἀρχαίων λαῶν ἐπίστευον, ὅτι ἡ ἐλονοσία ὠφείλετο εἰς νόσημα τοῦ ἀέρος, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ λατινικοῦ ὄρου *Malaria*, ὑπὸ τὸν ὁποῖον φέρεται ἡ νόσος αὕτη. Ἐξ αὐτῆς κατετρύχοντο οἱ ἀρχαῖοι Ἰσραηλίται συνεπείᾳ τῆς πληθώρας τῶν κωνώπων, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην χρησιμοποίησεως τῶν κωνωπειῶν (ἡμετέρα μελέτη, 1979).

Ὁ Δημιουργὸς συμφώνως τῇ ᾠδῇ τοῦ Μωυσέως, λέγει ὅτι τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἀχαρίστους θὰ καταλάβῃ «ὀπισθότονος ἀνίατος» (Δευτ. ΛΒ', 24). Ὡς γνωστὸν, ὁ ἀνίατος ὀπισθότονος ἀποτελεῖ σύμπτωμα τῆς βαρυτάτης καὶ δὴ ἀνιάτου μορφῆς τὸσον τοῦ τετάνου, ὅσον καὶ τῆς μηνιγγίτιδος.

Τὸ Λευϊτικὸν ἀναφέρεται εἰς τὴν μητρορραγίαν, διότι προφανῶς ἐκ ταύτης πάσχει ἡ “γυνὴ ἐὰν ρέῃ ρύσει αἵματος ἡμέρας πλείους, οὐκ ἐν καιρῶ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς, ἐὰν καὶ ρέῃ μετὰ τὴν ἀφεδρον αὐτῆς” (ΙΕ', 25).

Τὸ Λευϊτικὸν ἀναφέρει καὶ τὸν γονορρυῆ. Ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον πιθανώτατα φέρεται καὶ ὁ πάσχων ἐκ γονοκοκκικῆς οὐρηθρίτιδος. Ἡ ἐκδοχὴ αὕτη ἐνισχύεται καὶ ἐκ τῆς ἀπομονώσεως, ἣτις ἐπεβάλλετο εἰς τὸν πάσχοντα τοῦτον. Συγκεκριμένως τὸ βιβλίον Ἀριθμοὶ ἀναφέρει, ὅτι “ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· πρόσταξον τοῖς υἱοῖς

Ἰσραὴλ καὶ ἐξαποστειλάτωσαν ἐκ τῆς παρεμβολῆς...πάντα γυνορουῆ (Ε', 1, 2).

Τὸ βιβλίον Ἀριθμοὶ ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν χολέραν (ΙΑ', 20).

Τὸ Δευτερονόμιον πιθανώτατα ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν βουβωνικὴν πανώλην, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἐντοπίσεως τοῦ ἔλκουσ εἰς τὴν ἔδραν. Συγκεκριμένως τὸ ἱερόν κείμενον ἀναφέρει “πατάξαι σε Κύριος ἔλκει Αἰγυπτίῳ εἰς τὴν ἔδραν... ὥστε μὴ δύνασθαί σε ἰαθῆναι” (ΚΗ', 27).

Τὸ βιβλίον Ἀριθμοὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν “πεπρησμένην” κοιλίαν (Ε', 21). Πιθανολογοῦμεν, ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ὕδρωπος ἀσκήτου. Τὸ βιβλίον τοῦτο πληροφορεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ γυνὴ ἢ “μεμιασμένη” πῖη τὸ “ὔδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ τὸ ἐπικαταρῶμενον... πρησθήσεται τὴν κοιλίαν, καὶ διαπεσεῖται ὁ μηρὸς αὐτῆς” (Ε', 27).

Τὸ Δευτερονόμιον (ΚΗ', 22) μνημονεύει τὴν ἀπορίαν (καταβολὴ δυνάμεων, κακουχία λόγῳ νοσήσεως) καὶ ἕτερα συμπτώματα, ἥτοι τὸν πυρετόν, τὸ ρίγος, τὴν ὥχραν (ὠχρότης). Ἐξ ἄλλου τοῦτο ἐκτὸς τῶν συμπτωμάτων ἀναφέρει καὶ τὸν ἐρεθισμόν (φλεγμονή). Προσέτι τὸ βιβλίον τοῦτο ἀναφέρει τὸ πονηρὸν ἔλκος, τὸ “ἐπὶ τὰ γόνατα καὶ ἐπὶ τὰς κνήμας” (ΚΗ', 35), ὡς “καὶ νόσους πονηρὰς καὶ πιστάς” (ΚΗ', 59), χωρὶς νὰ κατονομάζει ταύτας, δηλαδὴ νόσους ὀδυνηρὰς καὶ χρονίας. Ἐπίσης ἀναφέρεται γενικῶς εἰς “πᾶσαν μαλακίαν” (ΚΗ', 61), τουτέστι εἰς παντὸς εἶδους νόσημα ἢ πιθανῶς ἀτύχημα (Γένεσις, ΜΒ', 4, 38).

Τὸ βιβλίον Ἀριθμοὶ ἀναφέρεται εἰς μηρόν... διαπεπτωκότα” (Ε', 21). Πιθανώτατα τὸ βιβλίον τοῦτο ἐννοεῖ ἐν προκειμένῳ τὴν γάγγραιναν.

Τὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου ποιεῖται λόγον περὶ κατακαύματος (ἔγκαιμα), τραύματος καὶ μώλωπος (ΚΑ', 25). Πολλαχοῦ ἐν τῇ Πεντατεύχῳ γίνεται λόγος περὶ διαφόρων κακώσεων.

Τὸ Λευϊτικὸν ἀναφέρεται καὶ εἰς ὠρισμένα εἶδη ἀναπηριῶν. Συγκεκριμένως τοῦτο μνημονεύει τὸν τυφλόν, τὸν χωλόν, τὸν ὠτόμητον, τὸν ἐμφανίζοντα “σύντριμμα (κάταγμα) χειρός, ἢ σύντριμμα ποδός”, τὸν κυρτόν, τὸν μονόρχιν καὶ ἄλλους, οἵτινες ἀνωτέρω μνημονεύονται (ΚΑ', 18-20).

Ἐπιδημῖαι

Κατὰ τὸ βιβλίον Ἀριθμοί, ἐξ αἰτίας τῆς λαυμαργίας, ἦν ἐπέδειξαν οἱ

Ἰσραηλίται εἰς τὴ βρωσίν τῶν ὀρυγῶν, ὁ “Κύριος ἐθυμώθη... καὶ ἐπάταξε... τὸν λαὸν πληγὴν μεγάλην σφόδρα, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου Μνήματα τῆς ἐπιθυμίας (λαίμαργίας), ὅτι ἐκεῖ ἔθαψαν τὸν λαὸν τὸν ἐπιθυμητὴν (λαίμαργον)” (ΙΑ΄, 33, 34). Πιθανολογοῦμεν, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ πολὺ μεγάλη πληγὴ ἦτο ἐπιδημία χολέρας, διότι σχετίζεται πρὸς τὸ πεπτικὸν σύστημα, καθ’ ὅσον ἐνέσκηψεν αὕτη κατόπιν πολυφαγίας καὶ ἐνῶ “τὰ κρέα ἔτι ἦν ἐν τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῶν” (ΙΑ΄, 33).

Τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον ἀναφέρεται καὶ εἰς ἑτέραν ἐπιδημίαν. Ἐπὶ λέξει τοῦτο ἀναφέρει, ὅτι “ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν τῇ πληγῇ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες” (ΚΕ΄, 9). Πιθανολογοῦμεν, ὅτι ἡ ἐν προκειμένῳ ἐπιδημικὴ νόσος ἦτο ἀφροδίσιον νόσημα ἐκ τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἀναφερομένων, ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην “κατέλυσεν Ἰσραὴλ ἐν Σατατεῖν· καὶ ἐβεβηλώθη ὁ λαὸς ἐκπορνεῦσαι εἰς τὰς θυγατέρας Μωάβ” (ΚΕ΄, 1).

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Πεντατεύχου προέκυψαν πληροφορίες περὶ νοσημάτων τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν ὠτων, τῆς ρινός, ψυχικῶν, νευρολογικῶν, δερματικῶν, ἐπαγγελματικῶν, ἐκ τοξικῶν αἰτιῶν, λοιμωδῶν καὶ διαφόρων ἄλλων, ὡς καὶ περὶ ἐπιδημιῶν. Τὰ νοσήματα ταῦτα, ὡς καὶ αἱ ἐν λόγῳ ἐπιδημίαι λεπτομερῶς ἀναφέρονται ἐν τῷ παρόντι πονήματι.

SUMMARY

From research in the holy scriptures of the Pentateuch there emerged information on eye, ear, and nose diseases, on psychological, neurological and skin diseases, on those special ones due to various professions, or to different toxic causes, on pestiferous diseases and different other ones and epidemics which are exposed in detail in the present work.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Castiglioni, A., Ἐπιμ. Παπασπύρου, Ν.: Ἱστορία τῆς Ἰατρικῆς. Ἀθήναι, 1961.

2. Goldman, L., Moraites, R. and Kitzmiller, K.: White Spots in Biblical Times. Arch. Derm. 93: 744, 1966.

3. Κολιτσάρας, Ί.: Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα. Ἀθήναι, 1973.

4. Κολιτσάρας, Ί.: Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἀθήναι, 1975.

5. Liddell, H. and Scott, R. Μετάφρ. Μόσχου, Ξ.: Μέγα Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης. Λήμματα: Ἄνεμοφθορία, Ἴσχνόφωνος, Κολοβόριν, Παραπληξία. Ἀθήναι.

6) Παπαγιαννόπουλος, Ί.: Στοιχεῖα τῆς περὶ τῶν ἀναπήρων προνοίας ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς Ἀναγεννήσεως. Δελτίον Ι.Κ.Α. τεύχ. 12. σελ. 921, 1973.

7) Παπαγιαννόπουλος, Ί.: Ἡ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προκύπτουσα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις θεραπευτικὴ. Ἱατρικὰ χρονικά, 1:391, Ἰουν. - Αὐγ. 1978.

8) Παπαγιαννόπουλος, Ί.: Ἡ περὶ τῶν ἀναπήρων πρόνοια καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις τούτων παρ' ἀρχαίους Ἰσραηλίταις. Ἱατρικὰ χρονικά, Ι: 463, Σεπτ. 1978.

9) Παπαγιαννόπουλος, Ί.: Ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης πληροφορία περὶ τῶν αἰτίων καὶ τῶν εἰδῶν τῆς ἀναπηρίας. Ἱατρικὰ Χρονικά τοῦ Ι.Κ.Α. 8: 83, 1978.

10) Παπαγιαννόπουλος, Ί.: Ἡ χρησιμοποίησις κωνωπείου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἱατρικὰ Χρονικά, 2: 58, 1979.